

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۷۵ دقیقه

سید بهروز پرتوی

نام آزمون: ادبیات یازدهم تشریحی سری سوم

تاریخ آزمون:

۱ در عبارت‌های زیر، مقصود از قسمت‌های مشخص شده چیست؟

الف) شما در این آینه، نقش‌های بوقلمون ببینید.

ب) هر لحظه، از خزاین غیب، گوهری، در نهاد او تعبیه می‌کردند.

پ) حکمت ربوبیت به سر ملائکه فرو می‌گفت.

۲ با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«حبیب خدای جهان آفرین نکه کرد بر روی مردان دین»

الف) منظور از «حبیب» چه کسی است؟

ب) بیت چند جمله دارد؟

ج) نغمهٔ حروف را بیابید.

۳ بیت زیر را معنا کنید.

«بیامد به درگاه سالار نو بدیدنش آن جا و برخاست غو»

۴ متضاد هریک از واژه‌های زیر، را بنویسید.

«افراط - کور - رزم - یأس - مفصل - فراز - استقبال»

۵ دربارهٔ کاربرد و تفاوت معنایی فعل «گشت» در بیت‌های زیر توضیح دهید.

به مغرب سینه‌مالان قرص خورشید نهمان می‌گشت پشت کوهساران

در آن باران تیر و برق پولاد میان شام رستاخیز می‌گشت

۶ در ابیات زیر واژه‌هایی که نادرستی املایی دارند را بیابید و دستور شکل صحیح آن را بنویسید.

الف) گهی که بر فلک سروری عروج کند نخست پایهٔ خود فرق فرقدان گیرد

ب) چراغ دیده محمود آنکه دشمن را ز برق تیغ وی آتش به دودمان گیرد

ج) ایا عظیم وقاری که هر که بندهٔ توست ز رفعِ غدر کمر بند توأمان گیرد

د) از امتحان تو ایام را قرض آن است که از قفای ریاضت دلت نشان گیرد

ه) فرشته‌ای به حقیقت سروش عالم غیب که روضهٔ کرمش نکته بر جنان گیرد

۷ در عبارات زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«بگذار بر پشت زین خود معتبر بمانم / تو در کلبه و در خیمه خود باز بمان»

۸ ابیات زیر را معنا کنید.

الف) از آن پس، چنین گفت با موبدان که ای پُر هنر با گهر بخردان

ب) مرا در نهانی یکی دشمن است که بر بخردان این سخن روشن است

۹ هریک از واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) روز آخری مراسم مفصلی گرفتیم.

ب) آقای شایق، از بچه‌های یزد، روحانی بود.

۱۰) معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

- تا در تحصیل فضل و ادب، رغبتی صادق نباشد، این منزلت نتوان یافت. کلیله و دمنه
- ارباب حاجتیم و زبان سؤال نیست / در حضرت کریم، تمنا چه حاجت است حافظ
- نانم افزود و آبرویم کاست / بینوایی به از مدلت خواست سعدی

۱۱) کدام یک از ابیات زیر به آیه ۱۰۳ سورة انعام «لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ الظِّيفُ الْخَبِيرُ» تلمیح دارد؟

- الف) ای نهان دان آشکارا بین
- ب) عشق هم صورت است و هم معنی

تو رسانی امید ما به یقین

آشکارا و هم نهان عشق است

۱۲) معنای بیت زیر را بنویسید.

«بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست»

۱۳) کلمات ستون اول را به مترادف آنها در ستون دوم وصل کنید.

الف) درفش	الف) جهد
ب) هنگام	ب) خویشان
ج) رنج بردن	ج) جمله
د) اقوام	د) بیرق
هـ) سراسر	هـ) موسم

۱۴) مفهوم کلی عبارت «حکایت‌نویس مباش، چنان باش که از تو حکایت کنند» چیست؟

الف) پیروی نکردن از سخنان دیگران

ب) رسیدن به درجه‌ای که از انسان به نیکی یاد کنند.

۱۵) در عبارت زیر نقش تبعی را بیابید.

«خواجه عبدالکریم [که] خادم خاصّ شیخ ما، ابوسعید - قدّس الله روحه العزیز - بود.»

۱۶) با توجه به بیت زیر اگر خداوند به خرد و عقل روشنایی ندهد چه عواقبی دارد؟

«خرد را گر نبخشد روشنایی / بماند تا ابد در تیره رای»

۱۷) در عبارت زیر کدام کلمه استعاره از «مال بی‌ارزش دنیایی» است؟

«من هم از توقف و پرسش قیامت بترسم و آنچه دارم از اندک مایه حطام دنیا، حلال است و کفایت است و به هیچ زیادت حاجتمند نیستم.»

۱۸) عبارات زیر را به نثر روان برگردانید.

الف) امیرمسعود به کران رود هیرومند رفت با بازان، یوزان، حشم و ندیمان و مطربان

ب) ناوی ده بیاورند یکی بزرگ‌تر از جهت نشست او، جامه‌ها افگندند.

۱۹) مفهوم بیت «به‌ترتیبی نهاده وضع عالم / که نی یک موی باشد بیش و نی کم» را با بیت زیر مقایسه کنید:

«کمال حُسن تدبیرش چنان آراست عالم را / که تا دور آبد باقی براو حُسن و ثنا آمد»

۲۰) ادامه شعر را تا دو بیت بعد بنویسید.

دید یکی عرصه به دامان کوه / عرصه ده مخزن پنهان کوه

پاسخنامه تشریحی

- ۱ (الف) انسان
(ب) کمال، معرفت
(پ) قلب، درون
- ۲ (الف) منظور از «حبیبِ خدای جهان آفرین»، پیامبر اسلام (ص) است، زیرا لقب ایشان حبیب‌الله بود.
(ب) بیت یک جمله دارد.
(ج) واج آرایبی تکرار مصوّت /-/ «حبیبِ خدای جهان آفرین / نکه کرد بر روی مردان دین»
کاوه به درگاه فریدون آمد وقتی او را آنجا دیدند، فریاد و خروش برخاست.
- ۳ (الف) افراط ≠ تفریط / کور ≠ بینا / رزم ≠ بزم
یأس ≠ امید / مفضل ≠ مجمل / فراز ≠ فرود
استقبال (پیش رفتن، پیشواز کردن) ≠ بدرقه
- ۵ (الف) فعل «گشت» در بیت اول اسنادی است و واژه نمان، نقش مسندی دارد.
و اما در بیت دوم «می‌گشت» فعل غیراسنادی است و در اینجا با توجه به مفهوم بیت، به معنای می‌جنگید است.
- ۶ (ج) غدر ← قدر (ارزش)
(د) قرض ← عَرَض (هدف، مقصود)
- ۷ (الف) بگذار: اجازه بده / معتبر: محترم، ارزشمند / خیمه: چادر، سایه‌بان بزرگ، خرگاه، سراپرده
۸ (الف) بعد از آن ضحاک به پیشوایان روحانی زرتشتی گفت: ای عالمان با اصل و نسب و خردمند.
(ب) من یک دشمن پنهانی دارم. این مسئله برای خردمندان واضح و آشکار است.
- ۹ (الف) مفضل: گسترده، شرح و بسط داده شده (متضاد مجمل)
(ب) شایق: مشتاق، آرزومند
- ۱۰ (الف) رغبت: میل، اراده، خواست
منزلت: درجه، مقام، رتبه
حضرت: بارگاه، محلّ حضور
مذلت: خواری، پستی
- ۱۱ (الف) ب
مضمون مشترک آیه قرآن و بیت «ب»، پنهان بودن در عین آشکاری است.
مفهوم بیت الف: خداوند متعال بر همه امور اعم از ظاهر و باطن، آگاه و مطلع است. او امیدها را به یقین تبدیل می‌کند.
- ۱۲ (الف) ای یار چهره زیبایت را نشانم بده که آرزوی دیدار چهره زیبای چون باغ و گلستان تو را دارم. لب بگشا و سخن بگو زیرا شنیدن سخنان شیرینت آرزوی من است.
- ۱۳ (الف) درفش ← د (بیرق)
(ب) هنگام ← ه (موسم)
(ج) رنج بردن ← الف (جهد)
(د) اقوام ← ب (خویشان)
(ه) سراسر ← ج (جمله)
- ۱۴ (ب) - مفهوم عبارت ابوسعید، سفارش به نوعی از زندگی کردن است که انسان را به درجه‌ای برساند تا از او به نیکی و بزرگی یاد کنند.
- ۱۵ (الف) نقش تبعی عبارت بالا «بدل» است، «ابوسعید» بدل از «شیخ ما» است.
- ۱۶ (الف) وحشی باقی در مصراع دوم بیت بالا معتقد است اگر خدا به عقل و خرد، روشنایی نبخشد و او را هدایت نکند تا ابد در تاریکی و جهالت خواهد ماند.
- ۱۷ (الف) حطام استعاره از مال بی‌ارزش دنیایی است.
- ۱۸ (الف) امیرمسعود به ساحل رود هیرمند رفت با بازهای شکاری، یوزهای شکاری، خدمتکاران و نوازندگان.
(ب) ده کشتی جنگی کوچک آوردند. یکی از کشتی‌ها بزرگ‌تر بود برای نشستن امیرمسعود و گستردنی‌ها گستردند.
- ۱۹ (الف) هر دو بیت باهم قرابت معنایی دارند. مفهوم هر دو بیت: ستایس حکمت و تدبیر الهی و بی نقص بودن نظام آفرینش
- ۲۰ (الف) نادره کبکی به جمال تمام / شاهد آن روضه فیروزه‌فام
هم حرکاتش متناسب به هم / هم خطواتش متقارب به هم